॥ शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (विष्णुकृतम्) ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

नमोऽस्तु ते व्यास विशालबुद्धे फुल्लारविन्दायतपत्रनेत्र।
येन त्वया भारततैलपूर्णः प्रज्वालितो ज्ञानमयः प्रदीपः॥

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम्।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत्॥

वन्दे शम्भुमुमापतिं सुरगुरुं वन्दे जगत्कारणम्
वन्दे पन्नगभूषणं मृगधरं वन्दे पशूनां पतिम्।
वन्दे सूर्यशशाङ्कवह्निनयनं वन्दे मुकुन्दप्रियम्
वन्दे भक्तजनाश्रयं च वरदं वन्दे शिवं शङ्करम्॥

ऋषय ऊचुः

कथं देवेन वै सूत देव-देवान्महेश्वरात्।
सुदर्शनाख्यं वै लब्धं वक्तुमर्हसि विष्णुना॥ १॥

सूत उवाच

देवानामसुरेन्द्राणामभवच्च सुदारुणः।
सर्वेषामेव भूतानां विनाश-करणो महान्॥ २॥

ते देवाः शक्ति-मुसलैः सायकैर्नत-पर्वभिः।
प्रभिद्यमानाः कुन्तैश्च दुद्रुवुर्भय-विह्वलाः॥ ३॥

पराजितास्तदा देवादेव-देवेश्वरं हरिम्।
प्रणेमुस्तं सुरेशानं शोक-संविग्न-मानसाः॥ ४॥

तान् समीक्ष्याथ भगवान् देव-देवेश्वरो हरिः।
प्रणिपत्य स्थितान् देवानिदं वचनमब्रवीत्॥५॥

वत्साः किमिति वै देवाश्च्युतालङ्कार-विक्रमाः।
समागताः स-सन्तापा वक्तुमर्हथ सुव्रताः॥६॥

तस्य तद् वचनं श्रुत्वा तथा-भूताः सुरोत्तमाः।
प्रणम्याहुर्यथा-वृत्तं देव-देवाय विष्णवे॥७॥

भगवन् देव-देवेश विष्णो जिष्णो जनार्दन।
दानवैः पीडिताः सर्वे वयं शरणमागताः॥८॥

त्वमेव देव-देवेश गतिर्नः पुरुषोत्तम।
त्वमेव परमात्मा हि त्वं पिता जगतामपि॥९॥

त्वमेव भर्ता हर्ता च भोक्ता दाता जनार्दन।
हन्तुमर्हसि तस्मात् त्वं दानवान् दानवार्दन॥१०॥

दैत्याश्च वैष्णवैर्ब्राह्मै रौद्रैर्याम्यैः सुदारुणैः।
कौबेरैश्चैव सौम्यैश्च नैर्ऋत्यैर्वारुणैर्दृढैः॥११॥

वायव्यैश्च तथाग्नेयैरैशानैर्वार्षिकैः शुभैः।
सौरै रौद्रैस्तथा भीमैः कम्पनैर्जृम्भणैर्दृढैः॥१२॥

अवध्या वर-लाभात् ते सर्वे वारिज-लोचन।
सूर्य-मण्डल-सम्भूतं त्वदीयं चक्रमुद्यतम्॥१३॥

कुण्ठितं हि दधीचेन च्यावनेन जगद्गुरो।
दण्डं शार्ङ्गं तवास्त्रं च लब्धं दैत्यैः प्रसादतः॥१४॥

पुरा जलन्धरं हेतुं निर्मितं त्रि-पुरारिणा।
रथाङ्गं सुशितं घोरं तेन तान् हन्तुमर्हसि॥१५॥

तस्मात् तेन निहन्तव्या नान्यैः शस्त्र-शतैरपि।
ततो निशम्य तेषां वै वचनं वारिजेक्षणः॥ १६॥

वाचस्पति-मुखानाह स हरिश्चक्र-भृत् स्वयम्।

श्री-विष्णुरुवाच

भो भो देवा महादेवं सर्वैर्देवैः सनातनैः॥ १७॥

सम्प्राप्य साम्प्रतं सर्वं करिष्यामि दिवौकसाम्।
देवा जलन्धरं हन्तुं निर्मितं हि पुरारिणा॥ १८॥

लब्ध्वा रथाङ्गं तेनैव निहत्य च महासुरान्।
सर्वान् धुन्धु-मुखान् दैत्यान् अष्ट-षष्टि-शतान् सुरान्॥ १९॥

स-बान्धवान् क्षणादेव युष्मान् सन्तारयाम्यहम्।

सूत उवाच

एवमुक्त्वा सुर-श्रेष्ठान् सुर-श्रेष्ठमनुस्मरन्॥ २०॥

सुर-श्रेष्ठस्तदा श्रेष्ठं पूजयामास शङ्करम्।
लिङ्गं स्थाप्य यथा-न्यायं हिमवच्छिखरे शुभे॥ २१॥

मेरु-पर्वत-सङ्काशं निर्मितं विश्व-कर्मणा।
त्वरिताख्येन रुद्रेण रौद्रेण च जनार्दनः॥ २२॥

स्नाप्य सम्पूज्य गन्धाद्यैर्ज्वालाकारं मनोरमम्।
तुष्टाव च तदा रुद्रं सम्पूज्याग्नौ प्रणम्य च॥ २३॥

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन यथा-क्रमम्।
पूजयामास च शिवं प्रणवाद्यं नमोन्तकम्॥ २४॥

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन महेश्वरम्।
प्रति-नाम स पद्मेन पूजयामास शङ्करम्॥ २५॥

अग्नौ च नामभिर्देवं भवाद्यैः समिदादिभिः।
स्वाहान्तैर्विधिवद्धुत्वा प्रत्येकमयुतं प्रभुम्॥ २६॥

तुष्टाव च पुनः शम्भुं भवाद्यैर्भवमीश्वरम्।

श्री-विष्णुरुवाच

॥ स्तोत्रम् ॥

अस्य श्री-शिव-सहस्र-नाम-स्तोत्र-महा-मन्त्रस्य —
श्री-विष्णुः ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, परमात्मा श्री-शङ्करो देवता।

॥ ध्यानम् ॥

मूले कल्प-द्रुमस्य द्रुत-कनक-निभं चारु-पद्मासन-स्थं
वामाङ्कारूढ-गौरी-निबिड-कुच-भराभोग-गाढोपगूढम्।
नानालङ्कार-कान्तं वर-परशु-मृगाभीति-हस्तं त्रि-नेत्रं
वन्दे बालेन्दु-मौलिं गज-वदन-गुहाश्लिष्ट-पार्श्वं महेशम्॥

भवः शिवो हरो रुद्रः पुरुषः पद्म-लोचनः।
अर्थितव्यः सदाचारः सर्व-शम्भु-महेश्वरः॥ १॥

ईश्वरः स्थाणुरीशानः सहस्राक्षः सहस्रपात्।
वरीयान् वर-दो वन्द्यः शं-करः पर-मेश्वरः॥ २॥

गङ्गा-धरः शूल-धरः परार्थैक-प्रयोजनः।
सर्व-ज्ञः सर्व-देवादि-गिरि-धन्वा जटा-धरः॥ ३॥

चन्द्रापीडश्चन्द्रमौलिर्विद्वान् विश्वामरेश्वरः।
वेदान्त-सार-सन्दोहः कपाली नील-लोहितः॥४॥

ध्यानाधारोऽपरिच्छेद्यो गौरी-भर्ता गणेश्वरः।
अष्ट-मूर्तिर्विश्व-मूर्तिस्त्रि-वर्गः स्वर्ग-साधनः॥५॥

ज्ञान-गम्यो दृढ-प्रज्ञो देव-देवस्त्रि-लोचनः।
वामदेवो महा-देवः पाण्डुः परिदृढोऽ-दृढः॥६॥

विश्व-रूपो विरूपाक्षो वागीशः शुचिरन्तरः।
सर्व-प्रणय-संवादी वृषाङ्को वृष-वाहनः॥७॥

ईशः पिनाकी खट्वाङ्गी चित्र-वेषश्चिरन्तनः।
तमो-हरो महा-योगी गोप्ता ब्रह्माङ्ग-हृज्जटी॥८॥

काल-कालः कृत्ति-वासाः सु-भगः प्रणवात्मकः।
उन्मत्त-वेषश्चक्षुष्यो दुर्वासाः स्मर-शासनः॥९॥

दृढायुधः स्कन्द-गुरुः परमेष्ठी परायणः।
अनादि-मध्य-निधनो गिरि-शो गिरि-बान्धवः॥१०॥

कुबेर-बन्धुः श्री-कण्ठो लोक-वर्णोत्तमोत्तमः।
सामान्य-देवः कोदण्डी नील-कण्ठः परश्वधी॥११॥

विशालाक्षो मृग-व्याधः सुरेशः सूर्य-तापनः।
धर्म-कर्माक्षमः क्षेत्रं भगवान् भग-नेत्र-भित्॥१२॥

उग्रः पशु-पतिस्तार्क्ष्य-प्रिय-भक्तः प्रियं-वदः।
दान्तोदया-करो दक्षः कपर्दी काम-शासनः॥१३॥

श्मशान-निलयः सूक्ष्मः श्मशान-स्थो महेश्वरः।
लोक-कर्ता भूत-पतिः महा-कर्ता महौषधी॥ १४॥

उत्तरो गो-पतिर्गोप्ता ज्ञान-गम्यः पुरातनः।
नीतिः सुनीतिः शुद्धात्मा सोम-सोम-रतः सुखी॥ १५॥

सोम-पोऽमृत-पः सोमो महा-नीतिर्महा-मतिः।
अजात-शत्रुरालोकः सम्भाव्यो हव्यवाहनः॥ १६॥

लोक-कारो वेद-कारः सूत्र-कारः सनातनः।
महर्षिः कपिलाचार्यो विश्व-दीप्तिस्त्रि-लोचनः॥ १७॥

पिनाक-पाणिर्भूर्देवः स्वस्ति-दः स्वस्ति-कृत् सदा।
त्रि-धामा सौभ-गः शर्व-सर्व-ज्ञः सर्व-गोचरः॥ १८॥

ब्रह्म-धृग्-विश्व-सृक्-स्वर्गः कर्णिकारः प्रियः कविः।
शाखो विशाखो गो-शाखः शिवो नैकः क्रतुः समः॥ १९॥

गङ्गा-प्लवोदको भावः सकलः स्थपति-स्थिरः।
विजितात्मा विधेयात्मा भूत-वाहन-सारथिः॥ २०॥

स-गणो गण-कार्यश्च सुकीर्तिश्छिन्न-संशयः।
काम-देवः काम-पालो भस्मोद्धूलित-विग्रहः॥ २१॥

भस्म-प्रियो भस्म-शायी कामी कान्तः कृतागमः।
स-मायुक्तो निवृत्तात्मा धर्म-युक्तः सदा-शिवः॥ २२॥

चतुर्मुखश्चतुर्बाहुर्दुरावासो दुरासदः।
दुर्गमो दुर्लभो दुर्गः सर्वायुध-विशारदः॥ २३॥

अध्यात्म-योग-निलयः सुतन्तुस्तन्तु-वर्धनः।
शुभाङ्गो लोक-सारङ्गो जगदीशोऽमृताशनः॥२४॥

भस्म-शुद्धि-करो मेरुरोजस्वी शुद्ध-विग्रहः।
हिरण्य-रेतास्तरणिर्मरीचिर्महिमालयः ॥२५॥

महा-ह्रदो महा-गर्भः सिद्ध-वृन्दार-वन्दितः।
व्याघ्र-चर्म-धरो व्याली महा-भूतो महा-निधिः॥२६॥

अमृताङ्गोऽमृत-वपुः पञ्च-यज्ञः प्रभञ्जनः।
पञ्च-विंशति-तत्त्व-ज्ञः पारिजातः परावरः॥२७॥

सुलभः सुव्रतः शूरो वाङ्मयैक-निधिर्निधिः।
वर्णाश्रम-गुरुर्वर्णी शत्रु-जिच्छत्रु-तापनः॥२८॥

आश्रमः क्षपणः क्षामो ज्ञान-वानचलाचलः।
प्रमाण-भूतो दुर्ज्ञेयः सु-पर्णो वायु-वाहनः॥२९॥

धनुर्धरो धनुर्वेदो गुण-राशिर्गुणाकरः।
अनन्त-दृष्टिरानन्दो दण्डो दमयिता दमः॥३०॥

अभिवाद्यो महाचार्यो विश्व-कर्मा विशारदः।
वीत-रागो विनीतात्मा तपस्वी भूत-भावनः॥३१॥

उन्मत्त-वेषः प्रच्छन्नो जित-कामोऽजित-प्रियः।
कल्याण-प्रकृतिः कल्पः सर्व-लोक-प्रजा-पतिः॥३२॥

तपः-स्वी तारको धी-मान् प्रधान-प्रभुरव्ययः।
लोक-पालोऽन्तर्हितात्मा कल्पादिः कमलेक्षणः॥३३॥

वेद-शास्त्रार्थ-तत्त्व-ज्ञो नियमो नियमाश्रयः।
चन्द्रः सूर्यः शनिः केतुर्वि-रामो विद्रुम-च्छविः॥ ३४॥

भक्ति-गम्यः पर-ब्रह्म-मृग-बाणार्पणोऽनघः।
अद्रि-राजालयः कान्तः परमात्मा जगद्-गुरुः॥ ३५॥

सर्व-कर्माचलस्त्वष्टा मङ्गल्यो मङ्गलावृतः।
महा-तपा दीर्घ-तपाः स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः॥ ३६॥

अहः संवत्सरो व्याप्तिः प्रमाणं पर-मं तपः।
संवत्सर-करो मन्त्रः प्रत्ययः सर्व-दर्शनः॥ ३७॥

अजः सर्वेश्वरः स्निग्धो महा-रेता महा-बलः।
योगी योग्यो महा-रेताः सिद्धः सर्वादिरग्नि-दः॥ ३८॥

वसुर्वसु-मनाः सत्यः सर्व-पाप-हरो ह-रः।
अमृतः शाश्वतः शान्तो बाण-हस्तः प्रताप-वान्॥ ३९॥

कमण्डलु-धरो धन्वी वेदाङ्गो वेद-विन्मुनिः।
भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता लोक-नेता दुराधरः॥ ४०॥

अतीन्द्रियो महा-मायः सर्वावासश्चतुष्पथः।
काल-योगी महा-नादो महोत्साहो महा-बलः॥ ४१॥

महा-बुद्धिर्महा-वीर्यो भूत-चारी पुरंदरः।
निशा-चरः प्रेत-चारि-महा-शक्तिर्महा-द्युतिः॥ ४२॥

अनिर्देश्य-वपुः श्री-मान् सर्व-हार्यमितो गतिः।
बहु-श्रुतो बहु-मयो नियतात्मा भवोद्भवः॥ ४३॥

ओजस्तेजोद्युति-करो नर्तकः सर्व-कामकः।
नृत्य-प्रियो नृत्य-नृत्यः प्रकाशात्मा प्रतापनः॥४४॥

बुद्ध-स्पष्टाक्षरो मन्त्रः सन्मानः सार-सम्प्लवः।
युगादि-कृद् युगावर्तो गम्भीरो वृष-वाहनः॥४५॥

इष्टो विशिष्टः शिष्टेष्टः शरभः शर-भो धनुः।
अपां निधिरधिष्ठान-विजयो जय-काल-वित्॥४६॥

प्रतिष्ठितः प्रमाण-ज्ञो हिरण्य-कवचो हरिः।
विरोचनः सुर-गणो विद्येशो विबुधाश्रयः॥४७॥

बाल-रूपो बलोन्माथी विवर्तो गहनो गुरुः।
करणं कारणं कर्ता सर्व-बन्ध-विमोचनः॥४८॥

विद्वत्तमो वीत-भयो विश्व-भर्ता निशा-करः।
व्यवसायो व्यवस्थानः स्थान-दो जगदादि-जः॥४९॥

दुन्दुभो ललितो विश्वो भवात्मात्मनि संस्थितः।
वीरेश्वरो वीरभद्रो वीर-हा वीर-भृद्-विराट्॥५०॥

वीर-चूडा-मणिर्वेत्ता तीव्र-नादो नदी-धरः।
आज्ञा-धारस्त्रिशूली च शिपि-विष्टः शिवालयः॥५१॥

वालखिल्यो महा-चापस्तिग्मांशुर्निधिरव्ययः।
अभिरामः सु-शरणः सुब्रह्मण्यः सुधा-पतिः॥५२॥

मघवान् कौशिको गो-मान् वि-श्रामः सर्व-शासनः।
ललाटाक्षो विश्व-देहः सारः संसार-चक्र-भृत्॥५३॥

अमोघ-दण्डी मध्य-स्थो हिरण्यो ब्रह्म-वर्चसी।
परमार्थः पर-मयः शम्बरो व्याघ्र-कोऽनलः॥५४॥

रुचिर्वर-रुचिर्वन्द्यो वाचस्पतिरहर्पतिः।
रविर्विरोचनः स्कन्धः शास्ता वैवस्वतोऽजनः॥५५॥

युक्तिरुन्नत-कीर्तिश्च शान्त-रागः परा-जयः।
कैलास-पति-कामारिः सविता रवि-लोचनः॥५६॥

विद्वत्-तमो वीत-भयो विश्व-हर्ताऽनिवारितः।
नित्यो नियत-कल्याणः पुण्य-श्रवण-कीर्तनः॥५७॥

दूर-श्रवा विश्व-सहो ध्येयो दुःस्वप्न-नाशनः।
उत्तारको दुष्कृति-हा दुर्धर्षो दुःसहोऽभयः॥५८॥

अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः किरीटि-त्रिदशाधिपः।
विश्व-गोप्ता विश्व-भर्ता सुधीरो रुचिराङ्गदः॥५९॥

जननो जन-जन्मादिः प्रीति-मान् नीतिमान् नयः।
विशिष्टः काश्यपो भानुर्भीमो भीम-पराक्रमः॥६०॥

प्रणवः सप्तधा-चारो महा-कायो महा-धनुः।
जन्माधिपो महा-देवः सकलागम-पार-गः॥६१॥

तत्त्वातत्त्व-विवेकात्मा विभूष्णुर्भूति-भूषणः।
ऋषिर्ब्राह्मण-विज्जिष्णुर्जन्म-मृत्यु-जरातिगः॥६२॥

यज्ञो यज्ञ-पतिर्यज्वा यज्ञान्तोऽमोघ-विक्रमः।
महेन्द्रो दुर्भरः सेनी यज्ञाङ्गो यज्ञ-वाहनः॥६३॥

पञ्च-ब्रह्म-समुत्पत्तिर्विश्वेशो विमलोदयः।
आत्म-योनिरनाद्यन्तो षड्विंशत्-सप्त-लोक-धृक्॥६४॥

गायत्री-वल्लभः प्रांशुर्विश्वावासः प्रभा-करः।
शिशुर्गिरि-रतः सम्राट्-सुषेणः सुर-शत्रु-हा॥ ६५॥

अ-मोघोऽरिष्ट-मथनो मुकुन्दो विगत-ज्वरः।
स्वयं-ज्योतिरनु-ज्योतिरात्म-ज्योतिरचञ्चलः॥ ६६॥

पिङ्गलः कपिल-श्मश्रुः शास्त्र-नेत्रस्त्रयी-तनुः।
ज्ञान-स्कन्धो महा-ज्ञानी निरुत्पत्तिरुपप्लवः॥ ६७॥

भगो विवस्वानादित्यो योगाचार्यो बृहस्पतिः।
उदार-कीर्तिरुद्योगी सद्-योगी सदसन्मयः॥ ६८॥

नक्षत्र-माली राकेशः साधिष्ठानः षडाश्रयः।
पवित्र-पाणिः पापारिर्मणि-पूरो मनोगतिः॥ ६९॥

हृत्-पुण्डरीकमासीनः शुक्लः शान्तो वृषा-कपिः।
विष्णुर्ग्रह-पतिः कृष्णः समर्थोऽनर्थ-नाशनः॥ ७०॥

अधर्म-शत्रुरक्षय्यः पुरु-हूतः पुरु-ष्टुतः।
ब्रह्म-गर्भो बृहद्-गर्भो धर्म-धेनुर्धनागमः॥ ७१॥

जगद्धितैषि-सुगतः कुमारः कुशलागमः।
हिरण्य-वर्णो ज्योतिष्मान् नाना-भूत-धरो ध्वनिः॥ ७२॥

अरोगो नियमाध्यक्षो विश्वामित्रो द्विजोत्तमः।
बृहज्ज्योतिः सुधामा च महा-ज्योतिरनुत्तमः॥ ७३॥

मातामहो मातरिश्वा नभस्वान् नाग-हार-धृक्।
पुलस्त्यः पुलहोऽगस्त्यो जातूकर्ण्यः पराशरः॥ ७४॥

निरावरण-धर्म-ज्ञो विरिञ्चो विष्टर-श्रवाः।
आत्म-भूरनिरुद्धोऽत्रि-ज्ञान-मूर्तिर्महा-यशाः॥ ७५॥

लोक-चूडामणिर्वीरः चण्ड-सत्य-पराक्रमः।
व्याल-कल्पो महा-कल्पो महा-वृक्षः कला-धरः॥ ७६॥

अलं-करिष्णुस्त्वचलो रोचिष्णुर्विक्रमोत्तमः।
आशु-शब्द-पतिर्वेगी प्लवनः शिखि-सारथिः॥ ७७॥

असंसृष्टोऽतिथिः शक्रः प्रमाथी पाप-नाशनः।
वसु-श्रवाः कव्य-वाहः प्रतप्तो विश्व-भोजनः॥ ७८॥

जर्यो जराधि-शमनो लोहितश्च तनूनपात्।
पृषदश्वो नभो योनिः सुप्रतीकस्तमिस्र-हा॥ ७९॥

निदाघस्तपनो मेघः पक्षः पर-पुरं-जयः।
मुखानिलः सुनिष्पन्नः सुरभिः शिशिरात्मकः॥ ८०॥

वसन्तो माधवो ग्रीष्मो नभस्यो बीज-वाहनः।
अङ्गिरा मुनिरात्रेयो वि-मलो विश्व-वाहनः॥ ८१॥

पावनः पुरुजिच्छक्रस्त्रि-विद्यो नर-वाहनः।
मनो-बुद्धिरहङ्कारः क्षेत्र-ज्ञः क्षेत्र-पालकः॥ ८२॥

तेजो-निधिर्ज्ञान-निधिर्विपाको विघ्न-कारकः।
अ-धरोऽनुत्तरो ज्ञेयो ज्येष्ठो निःश्रेयसालयः॥ ८३॥

शैलो नगस्तनुर्दोहो दानवारिररि-दमः।
चारु-धीर्जनकश्चारु-विशल्यो लोक-शल्य-कृत्॥ ८४॥

चतुर्वेदश्चतुर्भावश्चतुरश्चतुर-प्रियः ।
आम्नायोऽथ समाम्नायस्तीर्थ-देव-शिवालयः ॥ ८५ ॥

बहु-रूपो महा-रूपः सर्व-रूपश्चराचरः ।
न्याय-निर्वाहको न्यायो न्याय-गम्यो निरञ्जनः ॥ ८६ ॥

सहस्र-मूर्धा देवेन्द्रः सर्व-शस्त्र-प्रभञ्जनः ।
मुण्डो वि-रूपो वि-कृतो दण्डी दान्तो गुणोत्तमः ॥ ८७ ॥

पिङ्गलाक्षोऽथ हर्यक्षो नील-ग्रीवो निरामयः ।
सहस्र-बाहुः सर्वेशः शरण्यः सर्व-लोक-भृत् ॥ ८८ ॥

पद्मासनः परं-ज्योतिः परावर-परं-फलः ।
पद्म-गर्भो महा-गर्भो विश्व-गर्भो विचक्षणः ॥ ८९ ॥

परावर-ज्ञो बीजेशः सु-मुखः सु-महा-स्वनः ।
देवासुर-गुरुर्देवो देवासुर-नमस्कृतः ॥ ९० ॥

देवासुर-महा-मात्रो देवासुर-महाश्रयः ।
देवादि-देवो देवर्षिर्देवासुर-वर-प्रदः ॥ ९१ ॥

देवासुरेश्वरो दिव्यो देवासुर-महेश्वरः ।
सर्व-देव-मयोऽचिन्त्यो देवतात्माऽऽत्म-सम्भवः ॥ ९२ ॥

ईड्योऽनीशः सुर-व्याघ्रो देव-सिंहो दिवा-करः ।
विबुधाग्र-वर-श्रेष्ठः सर्व-देवोत्तमोत्तमः ॥ ९३ ॥

शिव-ज्ञान-रतः श्रीमान् शिखि-श्री-पर्वत-प्रियः ।
जय-स्तम्भो विशिष्टम्भो नरसिंह-निपातनः ॥ ९४ ॥

ब्रह्म-चारी लोक-चारी धर्म-चारी धनाधिपः ।
नन्दी नन्दीश्वरो नग्नो नग्न-व्रत-धरः शुचिः ॥ ९५ ॥

लिङ्गाध्यक्षः सुराध्यक्षो युगाध्यक्षो युगावहः।
स्व-वशः स-वशः स्वर्ग-स्वरः स्वर-मय-स्वनः॥९६॥

बीजाध्यक्षो बीज-कर्ता धन-कृद् धर्म-वर्धनः।
दम्भोऽदम्भो महा-दम्भः सर्व-भूत-महेश्वरः॥९७॥

श्मशान-निलयस्तिष्यः सेतुरप्रतिमाकृतिः।
लोकोत्तर-स्फुटालोकस्त्र्यम्बको नाग-भूषणः॥९८॥

अन्धकारिर्मख-द्वेषी विष्णु-कन्धर-पातनः।
वीत-दोषोऽक्षय-गुणो दक्षारिः पूष-दन्त-हृत्॥९९॥

धूर्जटिः खण्ड-परशुः स-कलो निष्कलोऽनघः।
आ-धारः सकलाधारः पाण्डुराभो मृडो नटः॥१००॥

पूर्णः पूरयिता पुण्यः सुकुमारः सुलोचनः।
साम-गेयः प्रिय-करः पुण्य-कीर्तिर-नाम-यः॥१०१॥

मनोजवस्तीर्थ-करो जटिलो जीवितेश्वरः।
जीवितान्त-करो नि-त्यो वसु-रेता वसु-प्रियः॥१०२॥

सद्-गतिः सत्-कृतिः सक्तः काल-कण्ठः कला-धरः।
मानी मान्यो महा-कालः सद्-भूतिः सत्-परायणः॥१०३॥

चन्द्र-सञ्जीवनः शास्ता लोक-गूढोऽमराधिपः।
लोक-बन्धुर्लोक-नाथः कृत-ज्ञः कृति-भूषणः॥१०४॥

अनपाय्यक्षरः कान्तः सर्व-शास्त्र-भृतां वरः।
तेजो-मयो द्युति-धरो लोक-मायोऽग्रणीरणुः॥१०५॥

शुचि-स्मितः प्रसन्नात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः।
ज्योतिर्मयो निराकारो जगन्नाथो जलेश्वरः॥ १०६॥

तुम्ब-वीणी महा-कायो वि-शोकः शोक-नाशनः।
त्रि-लोकात्मा त्रि-लोकेशः शुद्धः शुद्धीरथाक्ष-जः॥ १०७॥

अव्यक्त-लक्षणोऽ-व्यक्तो व्यक्ताव्यक्तो विशां पतिः।
वर-शीलो वर-तुलो मानो मान-धनो मयः॥ १०८॥

ब्रह्मा विष्णुः प्रजा-पालो हंसो हंस-गतिर्यमः।
वेधा धाता विधाता च अत्ता हर्ता चतुर्मुखः॥ १०९॥

कैलास-शिखरावासी सर्वावासी सतां गतिः।
हिरण्य-गर्भो हरिणः पुरुषः पूर्व-जः पिता॥ ११०॥

भूतालयो भूत-पतिर्भूति-दो भुवनेश्वरः।
संयोगी योग-विद्-ब्रह्मा ब्रह्मण्यो ब्राह्मण-प्रियः॥ १११॥

देव-प्रियो देव-नाथो देव-ज्ञो देव-चिन्तकः।
विषमाक्षः कलाध्यक्षो वृषाङ्को वृष-वर्धनः॥ ११२॥

निर्मदो निरहङ्कारो निर्मोहो निरुपद्रवः।
दर्प-हा दर्पितो दृप्तः सर्वर्तु-परिवर्तकः॥ ११३॥

सप्तजिह्वः सहस्रार्चिः स्निग्धः प्रकृति-दक्षिणः।
भूत-भव्य-भवन्नाथः प्रभवो भ्रान्ति-नाशनः॥ ११४॥

अर्थोऽनर्थो महा-कोशः पर-कार्यैक-पण्डितः।
निष्कण्टकः कृतानन्दो निर्व्याजो व्याज-मर्दनः॥ ११५॥

सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्य-कीर्ति-स्तम्भ-कृतागमः।
अकम्पितो गुण-ग्राही नैकात्मा नैक-कर्म-कृत्॥ ११६॥

सु-प्रीतः सु-मुखः सूक्ष्मः सु-करो दक्षिणोऽनलः।
स्कन्धः स्कन्ध-धरो धुर्यः प्रकटः प्रीति-वर्धनः॥ ११७॥

अपराजितः सर्व-सहो विदग्धः सर्व-वाहनः।
अधृतः स्व-धृतः साध्यः पूर्त-मूर्तिर्यशोधरः॥ ११८॥

वराह-शृङ्ग-धृग् वायुर्बलवानेक-नायकः।
श्रुति-प्रकाशः श्रुति-मानेक-बन्धुरनेक-धृक्॥ ११९॥

श्री-वल्लभ-शिवारम्भः शान्त-भद्रः समञ्जसः।
भू-शयो भूति-कृद्-भूतिर्भूषणो भूत-वाहनः॥ १२०॥

अकायो भक्त-काय-स्थः काल-ज्ञानी कला-वपुः।
सत्य-व्रत-महा-त्यागी निष्ठा-शान्ति-परायणः॥ १२१॥

परार्थ-वृत्तिर्वर-दो विविक्तः श्रुति-सागरः।
अनिर्विण्णो गुण-ग्राही कलङ्काङ्कः कलङ्क-हा॥ १२२॥

स्वभाव-रुद्-द्रो मध्य-स्थः शत्रु-घ्नो मध्य-नाशकः।
शिखण्डी कवची शूली चण्डी मुण्डी च कुण्डली॥ १२३॥

मेखली कवची खड्गी मायी संसार-सारथिः।
अमृत्युः सर्व-दृक् सिंहस्तेजो-राशिर्महा-मणिः॥ १२४॥

अ-सङ्ख्येयोऽप्रमेयात्मा वीर्यवान् कार्य-कोविदः।
वेद्यो वेदार्थ-विद्-गोप्ता सर्वाचारो मुनीश्वरः॥ १२५॥

अ-नुत्तमो दुराधर्षो मधुरः प्रिय-दर्शनः।
सुरेशः शरणं सर्वः शब्द-ब्रह्म-सतां गतिः॥ १२६॥

काल-भक्षः कलङ्कारिः कङ्कणी-कृत-वासुकिः।
महेष्वासो मही-भर्ता निष्कलङ्को वि-शृङ्खलः॥ १२७॥

द्यु-मणिस्तरणिर्धन्यः सिद्धि-दः सिद्धि-साधनः।
निवृत्तः संवृतः शिल्पो व्यूढोरस्को महा-भुजः॥ १२८॥

एक-ज्योतिर्निरातङ्को नरो नारायण-प्रियः।
निर्लेपो निष्प्रपञ्चात्मा निर्व्यग्रो व्यग्र-नाशनः॥ १२९॥

स्तव्य-स्तव-प्रियः स्तोता व्यास-मूर्तिरनाकुलः।
निरवद्य-पदोपायो विद्या-राशिरविक्रमः॥ १३०॥

प्रशान्त-बुद्धिरक्षुद्रः क्षुद्र-हा नित्य-सुन्दरः।
धैर्याग्र्य-धुर्यो धात्रीशः शाकल्यः शर्वरी-पतिः॥ १३१॥

परमार्थ-गुरुर्दृष्टिर्गुरुराश्रित-वत्सलः ।
रसो रस-ज्ञः सर्व-ज्ञः सर्व-सत्त्वावलम्बनः॥ १३२॥

॥ इति श्री-लिङ्ग-महा-पुराणे पूर्व-भागे अष्टनवतितमे अध्याये भगवता विष्णुना प्रोक्तं श्री-शिव-सहस्र-नाम-स्तोत्रम्॥

सूत उवाच

एवं नाम्नां सहस्रेण तुष्टाव वृषभ-ध्वजम्॥ १५९॥

स्नापयामास च विभुः पूजयामास पङ्कजैः।
परीक्षार्थं हरेः पूजा-कमलेषु महेश्वरः॥ १६०॥

गोपयामास कमलं तदैकं भुवनेश्वरः।
हृत-पुष्पो हरिस्तत्र किमिदं त्वभ्यचिन्तयत्॥ १६१॥

ज्ञात्वा स्व-नेत्रमुद्धृत्य सर्व-सत्त्वावलम्बनम्।
पूजयामास भावेन नाम्ना तेन जगद्-गुरुम्॥ १६२॥

ततस्तत्र विभुर्दृष्ट्वा तथा-भूतं हरो हरिम्।
तस्मादवततारासु मण्डलात् पावकस्य च॥ १६३॥

कोटि-भास्कर-सङ्काशं जटा-मुकुट-मण्डितम्।
ज्वाला-मालावृतं दिव्यं तीक्ष्ण-दंष्ट्रं भयं-करम्॥ १६४॥

शूल-टङ्क-गदा-चक्र-कुन्त-पाश-धरं हरम्।
वरदाभय-हस्तं च द्वीपि-चर्मोत्तरीयकम्॥ १६५॥

इत्थं-भूतं तदा दृष्ट्वा भवं भस्म-विभूषितम्।
हृष्टो नमश्चकाराशु देव-देवं जनार्दनः॥ १६६॥

दुद्रुवुस्तं परिक्रम्य सेन्द्रा देवास्त्रि-लोचनम्।
चचाल ब्रह्म-भुवनं चकम्पे च वसुन्धरा॥ १६७॥

ददाह तेजस्तच्छम्भोः प्रान्तं वै शत-योजनम्।
अधस्ताच्चोर्ध्वतश्चैव हाहेत्यकृत भूतले॥ १६८॥

तदा प्राह महादेवः प्रहसन्निव शङ्करः।
सम्प्रेक्ष्य प्रणयाद् विष्णुं कृताञ्जलि-पुटं स्थितम्॥ १६९॥

ज्ञातं मयेदमधुना देव-कार्यं जनार्दन।
सुदर्शनाख्यं चक्रं च ददामि तव शोभनम्॥ १७०॥

यद् रूपं भवता दृष्टं सर्व-लोक-भयं-करम्।
हिताय तव यत्नेन तव भावाय सुव्रत॥ १७१॥

शान्तं रणाजिरे विष्णो देवानां दुःख-साधनम्।
शान्तस्य चास्त्रं शान्तं स्याच्छान्तेनास्त्रेण किं फलम्॥ १७२॥

शान्तस्य समरे चास्त्रं शान्तिरेव तपस्विनम्।
योद्धुः शान्त्या बल-च्छेदः परस्य बल-वृद्धि-दः॥ १७३॥

देवैरशान्तैर्यद् रूपं मदीयं भावयाव्ययम्।
किमायुधेन कार्यं वै योद्धुं देवारि-सूदन॥ १७४॥

क्षमा युधि न कार्या वै योद्धुं देवारि-सूदन।
अनागते व्यतीते च दौर्बल्ये स्व-जनोत्करे॥ १७५॥

अकालिके त्वधर्मे च अनर्थे वाऽरि-सूदन।
एवमुक्त्वा ददौ चक्रं सूर्यायुत-सम-प्रभम्॥ १७६॥

नेत्रं च नेता जगतां प्रभुर्वै पद्म-सन्निभम्।
तदा-प्रभृति तं प्राहुः पद्माक्षमिति सु-व्रतम्॥ १७७॥

दत्त्वैनं नयनं चक्रं विष्णवे नील-लोहितः।
पस्पर्श च कराभ्यां वै सुशुभाभ्यामुवाच ह॥ १७८॥

वरदोऽहं वर-श्रेष्ठ वरान् वरय चेप्सितान्।
भक्त्या वशी-कृतो नूनं त्वयाऽहं पुरुषोत्तम॥ १७९॥

इत्युक्तो देव-देवेन देव-देवं प्रणम्य तम्।
त्वयि भक्तिर्महादेव प्रसीद वरमुत्तमम्॥ १८०॥

नान्यमिच्छामि भक्तानामार्तयो नास्ति यत् प्रभो।
तच्छ्रुत्वा वचनं तस्य दयावान् सुतरां भवः॥ १८१॥

पस्पर्श च ददौ तस्मै श्रद्धां शीतांशु-भूषणः।
प्राह चैवं महा-देवः परमात्मानमच्युतम्॥ १८२॥

मयि भक्तश्च वन्द्यश्च पूज्यश्चैव सुरासुरैः।
भविष्यसि न सन्देहो मत्-प्रसादात् सुरोत्तम॥ १८३॥

यदा सती दक्ष-पुत्री विनिन्द्यैव सुलोचना।
मातरं पितरं दक्षं भविष्यति सुरेश्वरी॥ १८४॥

दिव्या हैमवती विष्णो तदा त्वमपि सुव्रत।
भगिनीं तव कल्याणीं देवीं हैमवतीमुमाम्॥ १८५॥

नियोगाद् ब्रह्मणः साध्वीं प्रदास्यसि ममैव ताम्।
मत्-सम्बन्धी च लोकानां मध्ये पूज्यो भविष्यसि॥ १८६॥

मां दिव्येन च भावेन तदा प्रभृति शङ्करम्।
द्रक्ष्यसे च प्रसन्नेन मित्र-भूतमिवात्मना॥ १८७॥

इत्युक्त्वाऽन्तर्दधे रुद्रो भगवान् नील-लोहितः।
जनार्दनोऽपि भगवान् देवानामपि सन्निधौ॥ १८८॥

अयाचत महादेवं ब्रह्माणं मुनिभिः समम्।
मया प्रोक्तं स्तवं दिव्यं पद्म-योने सुशोभनम्॥ १८९॥

यः पठेच्छृणुयाद् वाऽपि श्रावयेद् वा द्विजोत्तमान्।
प्रतिनाम्नि हिरण्यस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात्॥ १९०॥

अश्वमेध-सहस्रेण फलं भवति तस्य वै।
घृताद्यैः स्नापयेद् रुद्रं स्थाल्या वै कलशैः शुभैः॥ १९१॥

नाम्नां सहस्रेणानेन श्रद्धया शिवमीश्वरम्।
सोऽपि यज्ञ-सहस्रस्य फलं लब्ध्वा सुरेश्वरैः॥ १९२॥

पूज्यो भवति रुद्रस्य प्रीतिर्भवति तस्य वै।
तथाऽस्त्विति तथा प्राह पद्मयोनिर्जनार्दनम्॥ १९३॥

जग्मतुः प्रणिपत्यैनं देव-देवं जगद्-गुरुम्।
तस्मान्नाम्नां सहस्रेण पूजयेदनघो द्विजाः।
जपेन्नाम्नां सहस्रं च स याति परमां गतिम्॥ १९४॥

॥ इति श्री-लिङ्ग-महा-पुराणे पूर्व-भागे सहस्र-नामभिः पूजनाद्
विष्णु-चक्र-लाभो नामाष्टनवतितमोऽध्यायः॥

दुःस्वप्न-दुःशकुन-दुर्गति-दौर्मनस्य
दुर्भिक्ष-दुर्व्यसन-दुःसह-दुर्यशांसि ।
उत्पात-ताप-विषभीतिम् असद्-ग्रहार्तिम्
व्याधींश्च नाशयतु मे जगतामधीशः॥

॥ इति श्री-शिवसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

This stotra can be accessed in multiple scripts at: http://stotrasamhita.net/wiki/Shiva_Sahasranama_Stotram-_Vishnu_Krtam. This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

Facebook: http://facebook.com/StotraSamhita

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/